

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Stob Zoltán

Cím:

Budavár földalatti titkai

Forrás:

Friss híradás
1935 aug. 25.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

551.44

Hely

Idő

"1935"

Személy

Helyszám

Budavár földalatti titkai

A Szentháromság téri előljáróság udvaráról gondosan boltozott lejárattal, kényelmes lépcsők vezetnek a jól kivilágított hatalmas termekbe, barlangokba a föld alá. Mottl János műszaki főtanácsos munkájának és részben személyes anyagi áldozatának köszönhető, hogy ezeken a barlangokon keresztül valahogyan megközelíthették Budavár alatt kigyózó barlangvárosok titkát. Már régen tudták azt, hogy Budavár alatt mélyrenyúló és emeletesen egymás fölé helyezkedő pincehelyiségek vannak, amelyeket sok helyütt kanyargó tekervényes folyosók kötnek össze. Amikor azonban megindult a kutatás a barlangokat összekötő folyosó feltárására, mindannyiszor elháríthatatlan akadályként került a kutatók elé az a rengeteg menyiségű szemét, építési törmelék, amely Budavár alagútjának nagyrésztét betömte. A néphit szerint a törökök vájták ezeket a barlangokat még budai uralom idején, hogy a háború alatt felhalmozott kincseket, élelmiszereket, lőszert bennük elraktározzák és szükség esetén pedig, akár a Duna felé, akár a Vérmező felé nyíló titkos kijáratokon kicsempésszék. Ezért hívták ezeket a hatalmas üregeket és folyosókat török pincéknek. A tudósok sokáig nem is foglalkoztak vele, mert azt hitték, hogy Budavárának szövvényes és titokzatos alagutrendszere közönséges pincék sorozata, emberi kéz munkája. Most, amikor a Szent-

háromság téren rendezték és megnyitották a közönség számára is a budavári pincék és folyosók egy részét, a tudósok rájöttek arra, hogy Budavár alatt húzódik a világ egyik legérdekesebb és Európában szinte egyedülállóan hatalmas mésztufa barlangja. Valljuk be, ezzel egy csapásra véget vetettek a tudósok a legendáknak; Budavár uccái és házai alatt nem a törökök furták, faragták a hadászati alagútjaikat, hanem a természet eszénálta évezredekben keresztül. A törökök legfeljebb alaposan kihasználták, de a magyarok is.

Amikor a Duna a Vár magasságában folyt

Most, amikor a Szentháromság téri mésztufa barlangokat megtisztították a törmeléktől és lejárattoktól, lépcsőket faragtak a közetbe, bizony meglepő megállapítást tettek a barlangkutatók, illetve tudós vezetőjük, dr. Kadie Ottokár, egyetemi tanár. Megállapította, hogy a várbeli pincebarlangok két vagy három emelete egymás alatt fekszik. Ezek mind téglával, vagy kővel boltozottak, de alsó szegélyük, már a természetes mésztufa. Nyolc méter mélységben találták meg az első természetes mésztufa barlangot, amely a viz kilúgozó munkája következtében keletkezett. Amikor a föld buvárijai így betekintettek Budavár hegyének mélységébe, a

hol végig, a pincék oldalán, kavics, homok- és agyaglerakódásokat találtak, kétségen kívül bebizonyosodott, hogy a Duna az őskorban a Várhegy mai magasságában folyt és kavics, iszaphordalékait ezekben a barlangokba rakta le. Kavicsbordalékok és agyagot ugyanis csak a folyóvíz rak le. De megállapították azt is, egy Disz tér és egy Kaszinó uccai pincében talált ásványról, hogy a budai hőforrások abban az időben a Várhegy tetején fakadtak és a hővizekből a mész, mint mésztufa rakódott le. Ez a mésztufaréteg 5-6 méter és mint vastag kőpáncél fekszik a hegy hátán. Szabó József dr. földbuvár tanár meg is jegyezte:

— Ha valaki ezt a mésztáblát megemelhetné, úgy az egész várbeli épületoportot is máshova helyezhetné.

Természetes, hogy a Várhegy környezete az őskorban egészen más volt, mint amilyen ma. A Duna ártere és a Vérmező síkja akkoriban körülbelül a mai Várhegy magasságában feküdt.

Ami a legendákból megmaradt

Közel kétezer kocsirakomány törmelékét hozták ki a föld alól, amikor a Szentháromság téri barlangokat feltárták. Egykori fegyverek, ágyugolyók, ágyúcsövek és emberi csontok kerültek felszínre, amelyeket most a Hadtörténeli Múzeumban vizsgálnak meg. A magyar történelem nagy napjai Budavárhoz fűződnek, egyszer török, egyszer német uralta a büszke várat, a magyarság azonban döntő rohamokkal mindannyiszor felszabadította. A felsza-

badítás korai harcokban nagy szerep jutott a budavári pincéknek is és alagutaknak, amelyet a hadviselő felek jól ismertek. Annak idején, amikor Görgey tábornok vívta harcát a Budavárát uraló Henczi osztrák tábornokkal, szintén szerepet kaptak a budavári titkos folyosók. Amikor dörgött az ágyu és hullottak a bombák, ezekben a pincékbe menekült a budavári lakosság és amikor a hős honvédek körülzárták a Várat, úgy hogy Henczi seregeit végromlás fenyegette, egy ilyen alaguton keresztül lopódtak ki az osztrákok, hogy felrobbantsák az akkor épülő Lánchidat. Budavár bevétele is azonban úgy látszik, e titkos folyosóknak köszönhető. Állítólag a magyar honvédek megtalálták a Vérmezőre nyíló egyik kijáratot és ezeken a folyosókon keresztül közelítették volna meg elsőnek Budavár szívéét, hogy döntő csapást mérjenek az osztrák seregekre. Most, mikor a barlangok feltárásával komolyan foglalkoztak, kutatást indítottak a főváros levéltárában, hogy erre vonatkozó nyomokat megtalálják. Miután azonban a levéltárban semmi adatot nem találtak, végig kérdezték a legöregebb embereket, az akkor még élő 48-as honvédekét, hogy vajjon mit tudnak ezekről a kijáratokról. Sajnos eddig semmiféle nyomra nem sikerült rábukkanni. Az alagutak és pincék titkos kijárait még nem sikerült megtalálni, ezt valószínűleg csak akkor sikerül, ha évekre me-

nő munkával feltárják Budavár egész barlangvilágát.

Titkok és bűnök temetője

Az kétségtelen, hogy még a törökök hadászati célból fejlesztették tovább ezt a hatalmas barlangrendszert. De felhasználták a békeidőben is, mert az egyes barlangok gondos kidolgozásából arra következtettek a tudósok, hogy a törökök ezeket a barlangokat, illetve török-pincéket egyszerűen borpincéknek használták fel. Akkoriban még a budai hegység dombjait nagykiterjedésű szőlők borították és amikor ezek a szőlők elpusztultak, hiszen némcsak az elemi csapások, hanem a gyakori csatározások is feldúlták ezeket, a török-pincék elvesztették szőlőgazdasági jelentőségüket. A régi Pest bűnügyi világot azonban sokszor foglalkoztatta e barlangok rejtélye. Egy szörnyű és kegyetlen gyilkosság őrzi például a Bűnügyi Múzeumban a török-pincék emlékét. Majláth országos főbíróét gyilkolták meg, a holttestet pedig a gyilkosok titokzatos módon eltüntették. Csak később találták meg az egyik ilyen barlangban. Az akkori hatóságok akkor elrendelték ezeknek a barlangoknak a betömését, befalazását. Ezért ütközik most olyan nagy nehézségbe a budavári barlangvilág felfedése, amellyel pedig óriási idegenforgalmi jelentőségre tenne szert Budapest. Most, amikor itt-ott, talán kissé rendszertelenül folynak a feltáró munkálatok, más érdekes leletre is bukkantak. A Bécsikapu téren földalatti zsidó templomot fedeztek fel. Itt tartották istentiszteletüket a török világban az üldözött zsidók. Vizgyűjő medencére is bukkantak, lehet, hogy a szabadságharc után a

bujdosó magyarok kerestek és találtak itt menedéket, amelyről az egykori élelmiszerraktárak maradványai is tanuskodnak.

Most a Magyar Barlangkutató Társaság dolgozik azon, hogy közel *40 barlangot tárjon fel* és kösön össze folyosókkal. Ez a munka nemcsak tudományos és idegenforgalmi szempontból lesz hasznos, hanem bizonyára egy elmúlt világ beszédes emlékeit is napvilágra hozza a titkok homályából.

Stób Zoltán.